

ALOCUȚIUNE

*Stimate Doamne Președinte al Parlamentului,
Stimați deputați,
Doamnelor și domnilor,*

Prezint atenției Dumneavoastră *proiectul hotărârii de Parlament pentru aprobarea Strategiei Naționale de Apărare pentru anii 2024-2034.*

Sistemul de securitate și apărare european se confruntă cu cele mai mari provocări și transformări de la sfârșitul Celui de-al Doilea Război Mondial. Agresiunea militară a Federației Ruse asupra Ucrainei, acțiunile hibride și politica agresivă, încălcarea în mod flagrant a principiilor dreptului internațional, precum și a prevederilor acordurilor multilaterale care au stat la baza funcționării sistemului internațional de securitate, au afectat semnificativ pacea și securitatea atât pe continentul European, cât și ale Republicii Moldova.

În acest context, în baza prevederilor Constituției Republicii Moldova, Legii nr. 345/2003 cu privire la apărare națională și a Decretului Președintelui RM nr. 1313/2024 **în scopul realizării obiectivelor naționale în domeniul apărării și securității militare stabilite în Strategia Securității Naționale** a fost elaborată Strategia Națională de Apărare.

Strategia națională de apărare reprezintă documentul de politici în baza căruia se realizează planificarea apărării naționale. Strategia identifică potențialele riscuri și amenințări în domeniul apărării naționale, ținând cont de mediul de securitate actual, stabilește obiectivele politicii de apărare și denumește căile și resursele necesare pentru realizarea acestora.

Strategia deține un rol de orientare și ghidare pentru elaborarea politicilor privind asigurarea planificării apărării naționale pentru asigurarea bunei funcționări a sistemului național de apărare.

Una din caracteristicile de bază ale Strategiei pornește de la faptul că apărarea are un caracter cuprinzător care depășește sfera de responsabilitate a Ministerului Apărării, integrând o abordare **inter-instituțională** în dezvoltarea sistemului național de apărare. Astfel, în baza Decretului Președintelui RM nr. 1313 din 22 ianuarie 2024 a fost constituită Comisia pentru elaborarea Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova, formată din reprezentanți ai 21 de instituții cu atribuții în domeniul apărării, precum Consiliul Suprem de Securitate, Parlament, Guvern și alte

autorități publice centrale. În acest sens, au fost desfășurate mai multe ședințe de coordonare și definitivare proiectului strategiei care a fost aprobată de Guvern **la 17 iulie 2024**.

Scopul Strategiei este de a consolida, a integra și a coordona eficient eforturile instituțiilor cu atribuții în implementarea politicilor de apărare, precum și de a asigura contribuția domeniului apărării și securității militare în consolidarea rezilienței statului și a societății.

Strategia urmărește: realizarea intereselor naționale privind garantarea suveranității, a independenței, a unității și a integrității teritoriale a țării; apărarea, asigurarea și consolidarea păcii și a stabilității precum și protejarea democrației constituționale. Totodată, Strategia reflectă determinarea fermă a statului în asigurarea unui sistem de securitate și apărare care să garanteze în prim-plan **prosperitatea cetățenilor**.

Strategia Națională de Apărare conține **șapte capitole** și are un reper de 10 ani pentru perioada 2024-2034.

În primul capitol al Strategiei este relatat contextul strategic, fiind punctate valorile și interesele naționale, dar și reperele relevante ale mediului de securitate. De asemenea, sunt identificate riscurile și amenințările pe dimensiunea de apărare, precum și factorii cu impact asupra politicii de apărare.

În al doilea capitol sunt formulate viziunea strategică, obiectivele generale și specifice ale politicii de apărare, iar capitolul al treilea indică direcțiile de acțiune, orientate spre dezvoltarea și consolidarea capacității naționale de apărare.

Capitolul al patrulea prezintă resursele financiare, umane și materiale necesare pentru îndeplinirea obiectivelor politicii de apărare și materializarea direcțiilor de acțiune.

Al cincilea capitol descrie impactul Strategiei, iar în al șaselea capitol sunt relevate etapele și mecanismele de implementare a Strategiei.

Al șaptelea capitol descrie mecanismele de monitorizare, evaluare și raportare a îndeplinirii obiectivelor asumate. Ultimul capitol prezintă indicatori de monitorizare și evaluare a Strategiei.

Strategia se pune în aplicare în anii 2024–2034 și este valabilă până la aprobarea unei noi strategii. Strategia va fi implementată etapizat, în funcție de alocările bugetare și suportul partenerilor, urmărindu-se

utilizarea eficientă a acestora.

În prima etapă, 2024–2030, implementarea se va axa pe procesul de dezvoltare și modernizare a capacităților naționale de apărare, precum și pe buna funcționare a sistemului național de apărare, asigurând un nivel înalt de interoperabilitate a forțelor destinate apărării naționale și a cooperării inter-instituționale, în vederea realizării sarcinilor în domeniul apărării.

În a doua etapă, 2031–2034, pornind de la realizările primei etape, obiectivul principal va fi finalizarea procesului de dezvoltare și modernizare a capacităților de apărare națională și integrarea a sistemului național de apărare în arhitectura de securitate și apărare europeană.

Stimați Deputați, prin poziția sa geografică, Republica Moldova face parte din arhitectura de securitate a regiunii extinse a Mării Negre – o zonă de interes strategic pentru actorii regionali și internaționali.

Continuarea agresiunii militare a Federației Ruse împotriva Ucrainei și posibila extindere a zonei acțiunilor militare spre hotarele Republicii Moldova, ar reprezenta o amenințare directă la adresa statului nostru.

Operațiunile de tip hibrid desfășurate de Federația Rusă, direct sau prin intermediul unor interpuși locali, al unor organizații și grupuri sociale cu orientări radicale din Republica Moldova, generează amenințări directe la adresa securității, a ordinii constituționale, a infrastructurii critice și a bunăstării populației. Totodată, acestea urmăresc să împiedice statul să își apere interesele naționale, precum și să reducă capacitatea țării de a-și promova obiectivele strategice.

La fel, forțele militare ale Federației Ruse staționate ilegal pe teritoriul Republicii Moldova, precum și formațiunile armate ale regimului neconstituțional din regiunea transnistreană reprezintă în sine o amenințare majoră la adresa suveranității și integrității teritoriale a Republicii Moldova.

Efectul cumulativ și sinergia acestor amenințări și riscuri identificate reprezintă o amenințare **existențială** la adresa suveranității și integrității teritoriale a Republicii Moldova.

Doresc să menționez, că strategia abordează și subiectul constituțional de **Neutralitatea permanentă drept** factor cu impact asupra politicii de apărare a statului. În acest context, Republica Moldova respectă statutul de

neutralitate constituțional asumat prin neadmiterea dislocării de trupe militare ale altor state pe teritoriul național și neaderarea la alianțe militare, dar și prin neparticiparea la conflicte armate.

În același timp, prezența **ilegală** a forțelor militare ale Federației Ruse pe teritoriul Republicii Moldova pune în dificultate funcționalitatea juridică și recunoașterea internațională a acestui statut! **Totodată**, statutul de neutralitate nu reprezintă un impediment în dezvoltarea continuă a cooperării cu statele și organizațiile partenere în domeniul securității și apărării. Prin urmare dreptul suveran de autoapărare individuală sau colectivă al fiecărui stat membru al Organizației Națiunilor Unite în cazul producerii unei agresiuni armate împotriva acestuia este un drept **inalienabil**.

Un alt factor de impact asupra politicii de apărare reprezintă ***avansarea a relațiilor Republicii Moldova cu Uniune Europeană odată cu acordarea statutului de stat candidat pentru aderarea la Uniune Europeană și semnarea Parteneriatului de Securitate și Apărare (21.05.2024)***.

Totodată, consolidarea cooperării în domeniul securității și apărării cu organizațiile internaționale în domeniu, intensificarea cooperării cu partenerii din regiune - reprezintă ***o treaptă avansată în asigurarea securității și rezilienței statale***.

Conflictul transnistrean nesoluționat și prezența în regiunea transnistreană a unor capacități militare considerabile, acțiunile de provocare și de destabilizare pentru a crea dificultăți în realizarea obiectivelor strategice ale Republicii Moldova sunt factori relevanți ce afectează direct securitatea Republicii Moldova.

Doresc să accentuez, că Republica Moldova rămâne **fermă** pe poziția sa de soluționare **exclusiv pe cale pașnică** a conflictului transnistrean – fapt menționat expres în strategie!

Prezentul document reflectă viziunea strategică a Republicii Moldova de adaptare a sistemului național de apărare la schimbările mediului de securitate regional și internațional, asigurând dezvoltarea unui sistem național robust și modern cu resursă umană profesionalizată și capacități adecvate, care va contribui la securitatea militară și la consolidarea rezilienței statului și societății.

Astfel, **viziunea privind asigurarea apărării naționale** a statului oglindită în noua Strategie **va fi realizată prin atingerea următoarelor obiective:**

- (1) dezvoltarea și modernizarea capacități naționale de apărare;
- (2) integrarea în arhitectura de securitate și apărare europeană;
- (3) aprofundarea relațiilor de cooperare și parteneriate;
- (4) consolidarea credibilitatea strategică a Republicii Moldova cu alocări sustenabile pentru apărarea națională, *(atingerea 1% din PIB, până în 2030)*, și (5) poziționarea ca furnizor regional și internațional de securitate.

Obiectivele politicii de apărare se vor realiza prin concentrarea eforturilor naționale în 19 direcții de acțiune, printre care:

Dezvoltarea, modernizarea și asigurarea funcționalității capacităților militare întrunite;

Dezvoltarea capacității de supraveghere și control al spațiului aerian;

Consolidarea capacității instituționale și asigurarea unui management eficient și transparent;

Consolidarea protecției spațiului cibernetic;

Consolidarea capacităților și a mecanismelor naționale de anticipare, prevenire și contracarare a amenințărilor și riscurilor la adresa securității statului, inclusiv a celor cu caracter hibrid;

Perfecționarea sistemului de protecție socială a efectivului structurilor sistemului național de apărare;

Asigurarea integrării în arhitectura de securitate și apărare europeană;

Precum și Fortificarea sistemului medical public și departamental.

În final doresc să menționez că implementarea strategiei va avea **un Impact** considerabil asupra tuturor grupurilor țintă precum: **Statul, Societatea și Cetățeanul**, și anume:

- va întări încrederea cetățenilor în capacitatea statului de a garanta apărarea națională;

- va garanta o prosperitate economică sustenabilă și de calitate, atrăgând investiții din surse externe, care vor avea un impact direct asupra dezvoltării și bunăstării societății și a cetățeanului;

- de asemenea, va contribui la siguranța desfășurării proceselor pe alte domenii ale statului, cum ar fi: politic, diplomatic, informațional, economic, social, de securitate și ordine publică, tehnologic etc.

- va facilita dezvoltarea unei culturi de securitate și apărare, dar și aplicabilitatea unui mecanism eficient de control democratic civil asupra sistemului de securitate și apărare, ce va asigura o comunicare mult mai transparentă cu societatea civilă;

- va asigura credibilitatea statului ca furnizor regional și internațional de securitate;

- va contribui la sporirea capacităților instituționale de reacție la situații de criză și de gestionare a riscurilor și a amenințărilor, inclusiv a celor hibride, la adresa apărării naționale și a securității militare;

Necesitatea unui astfel de document este esențială pentru orice societate, care se declară democratică, precum și pentru conducerea politică supremă a acesteia, care printre multiplele opțiuni și mecanisme de acțiune avute în arsenalul său, deține și unul cel mai pronunțat, precum este sistemul național de apărare și nucleul de bază Forțele Armate.

Reieșind din cele expuse, rog susținerea proiectului menționat.

Vă mulțumesc pentru atenție.

La necesitate:

Aspecte noi ale proiectului SNA:

- *Abordarea comprehensivă și conceptuală a capacității de reziliență a statului și societății, stabilită în Strategia Națională de Apărare (SSN) pe dimensiunile de importanță vitală, precum - militară, securitate și ordine publică, democratică, diplomatică, informațională, economică, energetică, cibernetică, agroalimentară, ecologică etc. - va sta la baza funcționalității sistemului național de apărare, în cazul unei agresiuni armate. Totodată, dezvoltarea și modernizarea capacităților de apărare va rămâne un element de prioritate în consolidarea rezilienței.*
- *Transpunerea și implementarea angajamentului financiar în domeniul apărării, stipulat în SSN (creșterea treptată a bugetului de apărare națională, astfel încât, să atingă 1% din Produsul Intern Brut (PIB) până în 2030).*
- *Integrarea în arhitectura de securitate și apărare europeană;*
- *Suportul partenerilor strategici mai ales rolul crescând al UE rămân a fi critic, în procesul de dezvoltare și modernizarea capacităților naționale de apărare.*
- *Dezvoltării conceptului de rezistență națională;*
- *Achizițiile publice în domeniul apărării;*
- *Industria de apărare;*
- *Consolidare a mecanismului de conlucrare inter-instituțională, sincronizarea eforturilor și resurselor statului*